

Heerlen

voorstel

gemeenteraad

Vergadering:
gemeenteraad Heerlen

Heerlen,
10 oktober 2019

Vergaderdatum:

Onderwerp

Integraal Waterplan en Watertakenplan Heerlen 2020-2024

Registratienummer:
BWV-19000078

Agendapunt:

Inleiding/aanleiding

Goede riolering is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast in onze gemeente. Aanleg en beheer van de riolering is een gemeentelijke taak, die zijn wettelijke basis vindt in de Wet Milieubeheer en de Waterwet.

De gemeente Heerlen neemt samen met de gemeenten Brunssum, Kerkrade, Landgraaf, Beekdaalen, Voerendaal, Waterschap Limburg, Waterschapsbedrijf Limburg en Waterleidingmaatschappij deel aan het samenwerkingsverband regio Parkstad. Binnen dit samenwerkingsverband werken we aan het verhogen van de kwaliteit van de afvalwaterteken, het verminderen van de kwetsbaarheid en het beperken van de kosten (minder meer). Het Integraal Waterplan en het Watertakenplan Heerlen 2020-2024 zijn het resultaat van een gezamenlijk proces binnen het samenwerkingsverband regio Parkstad en vormt één van de stappen op weg naar een verdergaande, structurele samenwerking binnen onze regio.

Met het aflopen van het vigerende verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020 is het noodzakelijk een nieuw Watertakenplan Heerlen 2020-2024 vast te stellen.

Doelen / beoogd resultaat

Integraal Waterplan

Al sinds 2011 wordt in de regio Parkstad met onze waterpartners samengewerkt aan het verbeteren van de waterketen (riolering en afvalwaterzuivering) en het watersysteem (beken). Het Integraal Waterplan is het eerste gezamenlijke visiedocument. In het plan is de regionale ambitie en visie beschreven van de samenwerkingsregio Parkstad. De speerpunten zijn: "Een klimaatbestendige stad", "Gezond, schoon en voldoende water", "Werken aan waterbewustzijn", "Anticiperen op de Omgevingswet" en "Samenwerken in de waterketen".

Watertakenplan Heerlen 2020-2024

In het plan is de gemeentelijke wateropgave voor de middellange termijn omschreven. De speerpunten zijn: "Een klimaatbestendig Heerlen", "Anticiperen op de Omgevingswet", "Samenwerken in de waterketen", "Meten, data en rekenen", "Beheer op maat" en "Werken aan waterbewustzijn". Door het opnemen van een uitvoeringsprogramma en een kostendekkingsplan wordt de komende jaren invulling gegeven aan de speerpunten.

Zorgplicht afvalwater

Alle percelen binnen ons grondgebied waar afvalwater vrijkomt, moeten zijn voorzien van een aansluiting op de riolering. Binnen de bebouwde kom worden vrijvervalstelsels aangelegd, waarbij de milieubelasting naar het oppervlaktewater (overstorten) tot een aanvaardbaar niveau wordt beperkt. Aanvaardbare emissies voldoen aan de basisinspanning en de Europese Kaderrichtlijn Water.

In het buitengebied wordt het huishoudelijk afvalwater hoofdzakelijk ingezameld via drukriolering. Waar dit niet mogelijk of niet doelmatig is, wordt het huishoudelijk afvalwater verwerkt door middel van een lokaal behandelingssysteem (IBA).

Jaarlijks wordt de rioolvervangingsplanning afgestemd met andere werkzaamheden in de openbare ruimte (zoals wegreconstructie, nutsvoorzieningen en herinrichting van de openbare ruimte), zodat optimaal gebruik kan worden gemaakt van het werk met werk maken. Hierdoor worden kosten bespaard en de overlast voor de burger wordt beperkt.

Zorgplicht Hemelwater

Bij zware regenbuien kan het rioleringsstelsel het aanbod van hemelwater soms niet aan, waardoor water-op-straat optreedt. Als gevolg van klimaatverandering is de verwachting dat dergelijke zware buien vaker voorkomen. De toename van piekbuien heeft vooral impact op de gemeentelijke rioolstelsels. Uitgangspunt is dat bui 08 (bui met een herhalingstijd van eens in de twee jaar) niet tot water op straat zal leiden, of de openbare ruimte moet daarop zijn ingericht. De oppervlakkige infrastructuur van de openbare ruimte is voorbereid op de afvoer van extreme neerslaggebeurtenissen door het voorkomen van "zakken" in het lengteprofiel. Op locaties waar dit niet kan wordt ernaar gestreeft bui 10 (bui met herhalingstijd van eens in de tien jaar) onder de deksel te houden.

Hinder (bij bui 08) wordt geaccepteerd. Overlast (bij bui 10) moet zo veel mogelijk worden vermeden. Op locaties waar regelmatig overlast of hinder voorkomt, zal de gemeente waar mogelijk maatregelen treffen om deze problemen te verminderen.

Aangezien de gevolgen van klimaatverandering niet volledig op te lossen zijn door vergroting van riolering wordt daarbij (ook) gezocht naar maatregelen in de openbare ruimte. Voorbeelden hiervan zijn: waterberging in openbaar groen (wadi's), aanleg van waterpleinen en dergelijke. Bij (her-)inrichting van de openbare ruimte staan we in de regio Parkstad positief tegenover tijdelijke waterbergende voorzieningen wanneer ze een oplossing bieden bij wateroverlast en wanneer ze geen extra beheerkosten met zich meebrengen.

Afkoppelen is één van de manieren om te komen tot een duurzame waterhuishouding en waterketen. In Parkstad koppelen we hierdoor zo veel mogelijk verhard oppervlak af. Voorwaarde hierbij is dat afkoppelen doelmatig is en kan meeliften met andere werkzaamheden. Bij het afkoppelen van regenwater gaat binnen de regio Parkstad de voorkeur uit naar oppervlakkige afkoppeling en infiltratie van regenwater in de ondergrond. Ook heeft de regio Parkstad een subsidieregeling voor particulieren.

Zorgplicht Grondwater

De grondwaterstand is, zeker in bebouwd gebied, niet volledig te sturen. Daarom heeft de gemeentelijke grondwaterzorgplicht het karakter van een inspanningsverplichting en niet van een resultaatsverplichting. Dit betekent dat we aanspeekpunt zijn voor grondwaterproblemen, maar niet dat wij ook aansprakelijk zijn, mits we ons hebben ingespannen conform eigen beleid.

Op particulier terrein is de perceeleeigenaar zelf verantwoordelijk voor het tegengaan van grondwateroverlast en/of – onderlast. Dit geldt ook voor funderingsproblemen. Ondergrondse gebruikersruimte van panden, zoals een kelder of een souterrain, moeten volgens de bouwregelgeving waterdicht zijn.

Van de perceeleeigenaar verwachten wij dat hij de vereiste (waterhuishoudkundige en/of bouwkundige) maatregelen neemt om grondwaterproblemen te voorkomen of te bestrijden, voor zover deze problemen niet aantoonbaar worden veroorzaakt door onrechtmatig handelen of nalaten van een ander; particulier of overheid.

Als gevolg van de natuurlijke dynamiek kunnen grondwaterstanden fluctueren. Bij incidenteel hoge grondwaterstanden voorzien wij voor ons geen taak; dit zal de perceeleeigenaar moeten accepteren of zelf maatregelen moeten nemen om de hinder te beperken. De gemeentelijke zorgplicht treedt pas in werking wanneer er sprake is van structurele nadelige gevolgen als gevolg van te hoge grondwaterstanden in stedelijk gebied.

Zorgplicht drinkwater

Overheden die (in)direct betrokken zijn bij de bescherming van drinkwater hebben een verantwoordelijkheid voor de invulling van de zorgplicht drinkwater. De zorgplicht drinkwater geldt zowel voor de bescherming van bronnen van drinkwater als voor de infrastructuur.

Kader

Vanuit de Wet Milieubeheer (art. 10.33) en de Waterwet (art. 3.5 en 3.6) heeft de gemeente de wettelijke zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Vanuit het deltaplan ruimtelijke adaptatie dienen gemeenten maatregelen te treffen voor klimaatadaptatie. De beleidsplannen sluiten aan bij het programma duurzaamheid.

Kernthema:

Schoon en heel

Bevoegdheid

Raad

Voorstel

1. Het Integraal Waterplan en het Watertakenplan Heerlen 2020-2024, vast te stellen.
2. Voor het uitvoering geven aan het Integraal Waterplan en het Watertakenplan Heerlen 2020-2024, de rioolheffing tussen 2020-2024 te verhogen met 3,0%/jaar exclusief inflatiecorrectie.

Argumenten

1.1 In het Integraal Waterplan is voor de Regio Parkstad een programma opgenomen waaraan de komende periode gezamenlijk wordt gewerkt.

Door het opnemen van acties, een gezamenlijk programma, een regionale organisatie en gezamenlijke middelen, die zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst, wordt de komende jaren invulling gegeven aan de speerpunten: "Een klimaatbestendige stad", "Gezond, schoon en voldoende water", "Werken aan waterbewustzijn", "Anticiperen op de Omgevingswet" en "Samenwerken in de waterketen".

1.2 In het Watertakenplan Heerlen 2020-2024 is het beleid voor de zorgplichten afvalwater, hemelwater, grondwater en drinkwater opgenomen.

Burger, bedrijven en andere overheden kunnen de gemeente aanspreken op deze zorgplichten bij onder andere overlast van grondwater, overlast van hemelwater of wanneer een nieuwe woning dient te worden aangesloten op het gemeentelijke rioleringsstelsel. Vanuit het Watertakenplan Heerlen 2020-2024 kunnen vervolgens voor afvalwater, hemelwater, grondwater en drinkwater de doelmatige maatregelen worden bepaald en vanuit de beschikbaar gestelde middelen vanuit de rioolheffing gefinancierd worden.

1.3 In het Watertakenplan Heerlen 2020-2024 is een programma opgenomen voor duurzaam waterbeheer / klimaatadaptief handelen.

Dat het klimaat verandert is steeds meer zichtbaar. Steeds drogere zomers met vaker piekbuien die het rioleringsstelsel niet meer kan verwerken, zoals in juni 2016. In het Watertakenplan Heerlen 2020-2024 zijn structurele maatregelen opgenomen zoals Operatie Steenbreek, stimuleringsregeling afkoppelen 2019-2021, afkoppelen gemeentelijk Vastgoed, waterbewust campagne, en afkoppelen openbare ruimte bij renovatie en/of vernieuwingsprojecten. Voor het klimaatadaptief handelen is een investeringsbudget opgenomen van € 2 miljoen / jaar.

1.4 Via het Watertakenplan Heerlen 2020-2024 worden maatregelen genomen om de waterkwaliteit van de oppervlaktewateren te verbeteren (rioolverbeteringen).

De gemeente heeft een taak om vervuiling van rioolwater, bij hevige neerslag, uit het rioleringsstelsel op het oppervlaktewater te verminderen. In het watertakenplan zijn maatregelen, zoals aanleg buffers Kaderrichtlijn Water en het afkoppelen van verhard oppervlak, opgenomen om vervuiling van het oppervlaktewater te verminderen. De te treffen maatregelen worden gezamenlijk met het Waterschap Limburg en het Waterschapsbedrijf Limburg opgepakt.

1.5 Het gemeentelijke kapitaalgoed "riolering" wordt via het Watertakenplan Heerlen 2020-2024 doelmatig onderhouden.

In Nederland zijn we gelukkig voorzien van een goede riolering. Het Watertakenplan beschrijft voor de periode 2020-2024 de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het hebben, (onder)houden en verbeteren van het kapitaalgoed riolering. Zo wordt in de planperiode middels rioolvervanging en rioolrenovatie (waaronder waar mogelijk het relinen van riolen i.p.v. vervangen) doelmatig en kosteneffectief het kapitaalgoed riolering onderhouden. Het jaarlijks investeringsbedrag voor rioolrenovatie bedraagt € 3.1 miljoen.

2.1 Om de maatregelen in het Watertakenplan Heerlen 2020-2024 te kunnen uitvoeren is een tariefstijging van de rioolheffing van 3% per jaar nodig tussen 2020-2024.

In het Watertakenplan Heerlen 2020-2024 is een kostendeckingsplan opgenomen. In het kostendeckingsplan zijn alle uitgaven en inkomsten opgenomen. Uit het kostendeckingsplan volgt dat, bij kostendeekkende financiering, in de periode 2020-2024 de rioolheffing jaarlijks met 3,0% dient te worden verhoogd exclusief inflatiecorrectie.

Tegenargumenten en risico's

n.v.t.

Kosten en dekking

De kosten voor de riolering worden opgebracht door de rioolheffing. Hiermee bekostigt de gemeente de taken die zij heeft voor de uitvoering van zorgplichten: inzameling en afvoeren van afvalwater, inzameling en verwerking van overtollig hemelwater en grondwater.

Het gemiddelde tarief van de rioolheffing in Nederland in 2019 bedraagt € 194,00.

De verwachte tariefontwikkeling conform het opgestelde kostendeckingsplan 2020-2024 is in de onderstaande overzicht aangegeven.

jaar	Stijging (%)	Rioolheffing per eenheid	Stijging (€)
2020	3,0 %	€ 170,07	€ 4,95
2021	3,0 %	€ 175,18	€ 5,11
2022	3,0 %	€ 180,43	€ 5,25
2023	3,0 %	€ 185,84	€ 5,41
2024	3,0 %	€ 191,42	€ 5,58

De definitieve tarieven zijn afhankelijk van ontwikkelingen in de uitgaven over de jaren.

De in het kostendeckingsplan gewijzigde investeringen en tariefsverhoging is in de begroting 2020 verwerkt.

De tarieven van de rioolheffing gebaseerd op het Watertakenplan Heerlen 2020-2024 worden de komende jaren afzonderlijk door de raad vastgesteld.

Communicatie

Na het vaststellen van het Integraal Waterplan en Watertakenplan 2020-2024 door het College wordt een persbericht opgesteld. Na het vaststellen van het Integraal Waterplan en Watertakenplan 2020-2024 in de raad, wordt het besluit gepubliceerd. Ook wordt het Integraal Waterplan en Watertakenplan 2020-2024 op internet gezet.

Evaluatie

Het Watertakenplan Heerlen 2020-2024 wordt bij het opstellen van een volgend beleidsplan geëvalueerd.

Planning, procedure en uitvoering

Uitvoering van de opgenomen maatregelen worden opgenomen in de planning & control cyclus.

Bijlagen

- Integraal Waterplan
- Watertakenplan Heerlen 2020-2024
- Water in Parkstad: voorbeelden uit de praktijk

de secretaris,
A.J.G. Bex MLD

de wnd. burgemeester van Heerlen,
E.G.M. Roemer

Dit voorstel is digitaal ondertekend en is daarom niet voorzien van handtekeningen.

raadsbesluit

De raad der gemeente Heerlen;

gezien het voorstel van de d.d. registratienummer;

gezien het advies van de raadscommissie ;

besluit:

Aldus besloten tijdens de vergadering van de raad van de gemeente Heerlen van

de griffier,

de voorzitter,

drs. T.W. Zwemmer

E.G.M. Roemer